

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Det christelige Ægteskab

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Det christelige Ægteskab", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1858_1214-txt-shoot-idm108/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

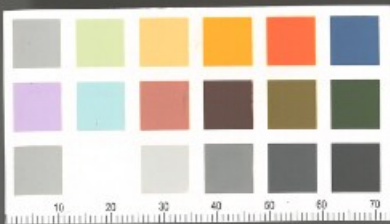
Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Indhold.

	Sbr.
Det christelige Hgteskab, af N. F. S. Grundtvig	1.
Zonas-Tegnet, af P. W. Christensen, Præst i Lønning	22.
Høstelsbetsret og Forjættelse, af Samme	39.
Moses' Kaldelse, af C. H. Thuras	63.
Brevet til Epheserne, af Udgiveren	74.
Hvad mener Herren med sit Ord om de unyttige Tjenere? af P. W. Christensen	104.
Indledning og Anledning, af Samme	108.
En Drøm, af Udgiveren	111.
Tro og Haab og Kjærlighed, af N. F. S. Grundtvig	118.
Om Johannes den Døber i Fængsel, af P. W. Christensen	127.
Brevet til Epheserne. Fortsat, af Udgiveren	146.
1. Kor. 11, 23—29, af Samme	179.
2. Kor. 3, 9, sammenholdt med 1. Kor. 7, 31—37, af Samme	186.
Den gudsdommelige Freenighed, af N. F. S. Grundtvig	198.
Arbejdet i Vingegaarden og de syv Karve, af P. W. Christensen	207.
Herrens Storovert, af Udgiveren	220.
Længsel efter Hæsen, af Samme	221.
Apstel-Saga, af P. W. Christensen	222.
Gregor den Store. VII. (Fortset)	248.
Skriftemaal og Altargang, af N. F. S. Grundtvig	273.
Om de syv Saligheder og de syv Menigheder, af P. W. Christensen	288.
Gregor den Store. VIII. (Fortset)	312.
Den bebte Ben, af Udgiveren	371.

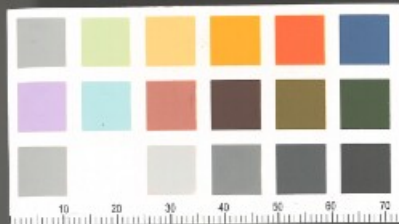

Det christelige Hgteskab.

(N. F. S. Grundtvig).

At Hgteskabet ligesaa vel er Menneske-Livets Brændpunkt, som det er Borger-Livets Bugge, det har vistnok ikke undgaet og kunde umuelig undgaae enten de gamle eller de ny Bisperes, Præsters og Skriffløges Dymærksomhed, saa de har altid paa en eller anden Maade stræbt at faae Hgteskabet i deres Magt, hvad de selgeligviis kaldte at christne og hellige det; men da man hverken havde udfundet Christendommens rette Forhold til Menneske-Livet i det hele, eller vilde noies med at christne de virkelige Christnes Hgteskab, saa maatte nødvendig alle disse Forseg ikke blot mislykkes, men bestandig mere indvilde og forvirre Hgteskabets Forhold til Christendommen.

Paa den ene Side gjorde nemlig Papisterne Brude-Vielsens til et saakaldt „Sacrament“, der skulde christne og hellige Hgteskabet uden alt Genjyn paa Hgteparrets egen Tro og Tankemaade, og paa den anden Side udraades ikke blot Eremit-Livet for det allerhelligste, men ved aldeles at forbyde

Præsterne's Giftermaal, erklærede man aabenbar Hgteskabet for noget saa uchristeligt, at det end ikke ved Brudevielsens Sacrament kunde christnes eller helliges, men kun hos verdslige Folk af verdslige Grunde faae et Slags Afslad.

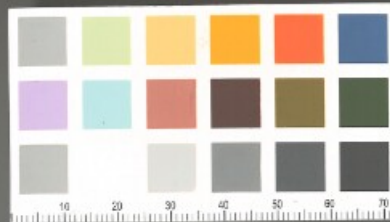
En saadan aaben Trods imod Hgteskabets guddommelige Indstiftelse i Paradiiset, baade til Menneske-Livets Forplanteelse og til Menneske-Maalers Dynaaelse, var i alle Maader baade saa umenneskelig og saa ugudelig, at den saakaldte Aandelighed (Geistlighed), som udspang deraf og forherbede sig deri, maatte nødvendig blive Menneske-Livets Pestilens, og vise sig at være det Djevvelskab, hvortil Hgteskabs-Forbudet fra Hvidstid er stemplet.

Ogjaa i denne Henseende var da den Lutheriske Reformation et skæppestrid til det christelige Menneske-Livs Redning og den christelige Oplysnings Fornyelse, thi mandelig herbede Morten Luther Hgteskabets Væ, som en guddommelig Indretning, ved, til Trods for Paven's Næse, selv at tage sig en Hustru og leve med hende det christelige Huus-Liv, man i mange Aarhundreder havde seet; thi man kan jo ikke tænke sig noget kraftigere Gienmæle mod det papistiske Hgteskabs-Forbud, end Munkens Giftermaal med Nonnen; men Hgteskabet kunde dog umulig ad Oplysningsens Vej komme i sit rette Forhold til Christendommen, sevend det oprindelige (naturlige) Menneske-Liv i det hele kom til at staae i sit rette Lys, og dette var jo saa langtsaa at see i Luthers Dage, at dette oprindelige Menneske-Liv i sin foraldne Tilstand aldrig i Christenheten har været saa tykt formørket, som det blev under de

protestantiske Skrifstogers Forelæsninger i Kirken jaavel som i Skolen.

Naar man nemlig saa grundig misforstaaer Aanden og Skriften, at det dybe Apostel-Ord: i mig selv, i min siødelige Selvtændighed, er intet Gødt, skal betyde, at hos det saldne Menneske findes slet intet Gødt, folgelig slet ingen Levning af hvad Gud i Mennesket havde skabt, thi hvad Gud skabde var jo Alt sammen saare gødt, og naar man saa gjorde dette mishandlede Skrifsted til Troes-Regel, hvorefter blandt andet den samme Apostels jaende og sørgelige Skildring af det syndige, men dog gudfrygtige Menneskes Stilling under Loven, med en asmægtig Lyt til det Gode, fulde være en Skildring af det troende og gienfødte Menneskes Stilling under Naaden, see, da lyvtede man igruuden, om end uvitterlig, Christi Evangelium, der unægtelig lover sine Troende Magt til at være Guds-Vørn og til at stille sig derefter, og man indhyllede aabenbar baade det gamle og det ny Menneske-Liv i et Vælgmærke, der skulde den himmelvide Forskiel mellem det store Guds-Under, som forbinder Gienfødselsen med Skabelsen, og et arabisk Vventyr, der farer fra Himmerig til Helvede og fra Helvede til Himmerig, som en Springvæ.

Man kan nemlig ikke tænke sig et vildere Vventyr end det vilde være, at Gud skabde et Menneske af Jordens Støv i sit eget Billedet og efter sin Lignelse, og at dette Menneske ved Syndfaldet i Paradiis tabte Guds-Billedet, tabte hele sin Lighed med Gud, saa der var ikke en god Sene i hans Liv, men at desuagtet blev Gud ved at elske

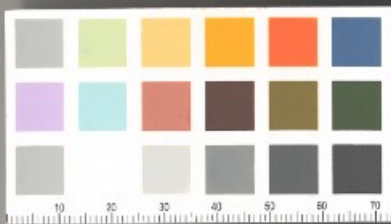

det grundflette Menneske som en Fader sit vel uortige, men dog igunden hjertelig gode Barn, og elskede saa høit, at Han for at frelse sit forrige Barn, hengav og opoffrede sit ægte Barn, sin evig-eenbaarne Son, for at Skiftingen eller Djævel-Ungen i Menneske-Gamm, ved Troen paa den Genbaarne skulde frelses fra Fortabelse, og, som Guds udlaarede Barn, arve det evige Liv, og at nu denne Skifting, som der slet intet Godt var hos, men lutter Ondt, alligevel angrede sine Synder, omvendte sig og troede paa Frelseren, blev ved denne Tro reifærdiggjort af Guds Raade, syldt med den Helligaand, som er den Allerhøiestes Kraft, gjenfødt i Daaben af Vand og Aand og opfødt i Nadveren med Mad og Drikke til et evigt Liv, uden at det dog Altsammen gjorde kiendelig Forandring i det virkelige Menneske-Liv og Lernet, førend man ved en jallig Død kom over i den anden Verden, gik ind i Evigheden. Dette er nemlig, som en klar Selv-Modsigelse og Selv-Giendrivelse, en Umuelighed i Sandhed, altsaa lige umuelig for den sande Gud og det janddru Menneske, en Selv-Modsigelse, som kun forgæves stræber at skjule sin Lognagtighed under det Paaskud, at det vel er umueligt for Mennesker, men at for Gud er alting mueligt, thi det lober aabenbar her ud paa den Guds-Bespottelse, at den Logn, der var Mennesket for grov og haandgribelig, skulde dog hos Gud kunne gaae og gjælde for Sandhed.

Under denne bølgsmerke Forudsætning af det Utænkelige, Uligelige og Uligeliges Muelighed og

Sandhed kan nu vistnok intet Birvar i Tankerne om det menneskelige Ægte-slabs Forhold til Christendommen synes for stort, men det har dog været saa forfærdelig stort, at man tænkte, det gik an paa een Gang at tilegne sig Ægte-slabs paradisiske Betsignelse, Lovens Forbandelse og Evangeliets Forsættelse, og det altsammen ved en Brudevielse, der ikke engang var et Sacrament, og som var sælles for alle Statstirkens frivillige eller tvungne Medlemmer.

Naar vi imidlertid nu har faaet den Forstand, at det er den christne Menigheds bestandige og uforanderlige Troes-Bekjendelse, og intet andet, af hvad Navn nævnes kan, der kan og skal afgjøre, hvad der er christeligt eller uchristeligt, og at det i det hele er Ordene af Herrens egen Mund til os ved hans egne Indsigtelser, hvorpaa vi maae grunde alle vore christelige Forventninger, naar vi vil have christeligt Pant paa deres Dybdelse, og naar vi endelig forudsætter vor hellige Skrifts uindstrænkede Paalidelighed, som den guddommelige Aabenbarings og Gudrigets Historie, da spørger vi hverken om, hvordan de Skriftflogge til forskjellige Tider har læst og udtydet de prophetiske og theologiske Numer og Gaader (Hieroglypher), eller hvilke meer eller mindre urimelige Tanker de kan have gjort sig om Menneske-Livet, enten i sin oprindelige, eller i sin forfaldne og forvædede og i sin gjenfødte og fornyede Skikkelse og Tilstand, men vi spørger kun om, hvilken Tankegang om Menneske-Livet, under sine store og forunderlige Omstiftelser, der enten maa være, eller kan dog, saa-

vidt vi veed, være den rette, i forsvartigt Sammenheng med den Christne Tro og i det hele med Ordet til os af Herrens egen Mund, som baade er det eneste Kiendmærke, vi har paa Herrens Mand og Herrens Menighed, og er det eneste Ord, hvori Herren kan være kiendelig nærværende og virksom hos Sine, mens han er skjult for Verdens Dine?

Hvad der nu allerførst maa hynslaae os, naar Troens og Troes-Bekjendelsens Mand hviler paa os, det er, at for at Vorherre Jesus Kristus, som vi troer og bekiender, kan være Gud-Faders eenbaarne Søn, sødt af Marie-Mo, da maa baade Mennesket, som frevet staaer, være stabt i Guds Billede, og være stabt jaaledes deri, at den guddommelige Natur lod sig forene med den menneskelige Natur, og kunde giennem Menneftes-Regemet aabenbare Guddoms-Herligheden, og at denne levende Billed-Ligbed, hvoormeget den saa end ved Syndesaldet maa have lidt, dog umuelig kunde være udslettet, naar Guds Søns Menneft-Liv stabdes i Mariæ Modersliv, saa han fik Kiød af hendes Kiød og Been af hendes Been, ligesom Eva fik af Adams.

Paa den anden Side forudsætter vistnok baade Glædskabs-Budet (Evangeliet) om Frelseren (Jesus) i det hele, og Synds-Forladelsen joran det evige Liv i Særdeleshed, at Menneft-Livet i Guds Billede har ved Syndesaldet faaet en Grund-Skade, som den Menneft-Søn, der stulde helbrede den, maatte selv være fri for, og det troer vi, opnaaedes derved, at Guds Søn fik en menneskelig Moder, men ingen menneskelig Fader.

da den Helligaand traadte ved Avlingen i Mandens Sted, og derved kommer vi til i Guddoms-Manden at see et Mennefte, som en af os i alle Naader, kun uden Synd.

Hvovidt nu denne Grund-Skade, som er Syndigheden, strækker sig hos os alle, som avles af Mand og Kvinde ved kiødelig Omgang, det kan vi vistnok paa fri Haand umuelig afgjøre, blandt andet fordi Syndigheden er en Grundskade, der ligejaavel maa have stabelig Indflydelse paa Syns-Maaden og paa Tanke-Gangen, som paa Livs-Kraften, og da Staden i Christnes Dine maa være saa stor, at den i det hele kun lader sig helbrede ved Guds Søns Fomedrelse og Dypoffrelse, og selv af Guds Søn kun lader sig helbrede med en virkelig Gienfødelse og Nyttabelse, saa synes det let, som om man aldrig kunde tænke sig Grund-Skaden for stor, men at jo større, man tænke sig den, desbedre var det, da derved Forsoningens og Gienløsningens, Syndsforladelsens og Gienfødelens Nødvendighed og Naadens Herlighed blev saameget mere indlysende; men det gjaelder dog ligejult ogsaa her, at for meget saavel som for lidt fordræver alting, og at man styder ligejaavel forbi, naar man styder over, som naar man styder under Maalet.

At der nemlig i Syndigheden og Forryddelsen er en Grandje, udover hvilken man ikke kan gaae, uden at give sig Fanden i Vold, og at denne Grandje ligejaavel overstrides, naar man sætter sig for at synde til det yderste, for at Naaden kan blive des større, som naar man vitterlig foragter og forstyder Guds Naade, det har allerede Apostelen Pau-

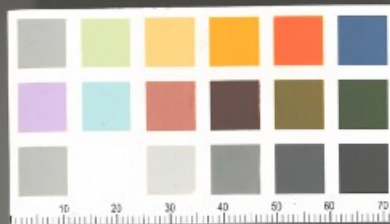
lud og Herren selv indskærpel, og det har Erfaringen grundig oplyst og stadfæstet; men det maa da ogsaa være spittergalt, at tænke sig Syndigheden saa grændseløs hos hele den faldne Menneſte-Slagt, at den nødvendig maatte enten vitterlig forsthyde Raaden eller forsætlig synde paa Raade, som Fanden og hele hans Angel altid har gjort og vil gjøre, og saa spittergalt tænker man dog igunden, naar man paastaar, at den faldne Menneſte-Natur er i Buud og Grund forderuet, saa at hos det faldne Menneſte, naar han synes allerbedst, er der dog slet intet Godt at finde; thi hverken var der da Noget hos Menneſtet for den sande Gud at ynkes eller forbarne sig over; heller ikke var der Noget hos det grundflette Menneſte, som kunde lade sig røre til Anger og Omvendelse, eller lade vilde sig overtale til Tro paa Guds Raade og Sandhed, eller lade sig gjensføde til et Guds-Barn, og lade sig fornye efter det Guds-Billede, hvori Menneſtet oprindelig er skabt, og dog er baade Omvendelse, Tro og inderlig Hengivenhed uden Godvillighed aldeles utænkelige og selvsmodsigende.

En saadan Godvillighed, som Herren har filllet os for Dine i Lignelsen om „den forlorne Søn“ maa altsaa forudsættes og virkelig findes hos det faldne Menneſte i den faldne Adams Billede, ligesom den efter Skriftens Vidnesbyrd fandtes hos Abel, hos Seth, Enos, Enoch, Noah, Abraham, Isak og Jakob, David, Zacharias og Elisabeth, Johannes den Døber, Marie-Mo og hendes Hæstemand Joseph, Simeon og Anna, saa de var velallevante de Guds-Børn, men dog ægte Guds-

Børn, der som deres himmelske Fader ihu og havde igunden Sind til at lyde og ligne ham, skiondt de havde forspildt Hans forjete Kiærlighed og derved baade tabt Kraften til at gjøre Hans Villie og forbrudt Samfundet og Fællesskabet med Ham.

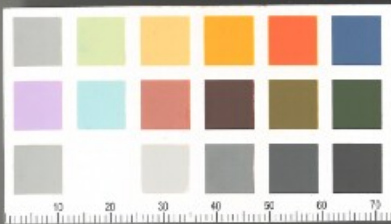
Kun saaledes faaer vi en Forestilling om det faldne, syndige, fortabte Menneſte, og om Menneſte-Livet udenfor Paradis i Orken, der svarer til Lignelsen om den „forlorne Søn“ i Landet langt borte fra Faderhuset, som sank saa dybt, at han enskede sig Svinesføde, men var dog en værdig Gjenstand for sin Faders Medynk, Raade, Tilgivelse og fulde Indsættelse paa ny i alle Børn-Kærligheder, fordi han søgte og bekiendte, at han var selv Skyld i sin Ulykke, og fordi han havde Sind til at vende om og heller være sin Faders Træl, end, som hidtil, at være Syndens Træl under den pralende, men falske og tomme Titel af „sin egen Herre!“

Med denne Fremstilling af det faldne Menneſtes Forhold til Gud og til Guds-Billedet hos sig, bortfalder, som man let seer, al Tanke om Fortjeneste, om egen Retfærdighed eller om Magt til at hjælpe eller frelse sig selv, medens dog Bekvemheden til at trostes, benaades, gjensødes og fornyes er vedligeholdt, saa den himmelske Fader dog fremdeles har et tabt Barn paa Jorden at oplede og et dødt Barn at gjøre levende, saa at, naar kun den himmelske Fader-Kiærlighed hos Gud er reen og riig, uegennyttig og gavmild nok dertil, da kan den uden al Selv-Modsigelse skule Syndens Mangfoldighed hos det angergivne og raade Bod paa alle Savn hos det dødsfyldige og ulykkelige,

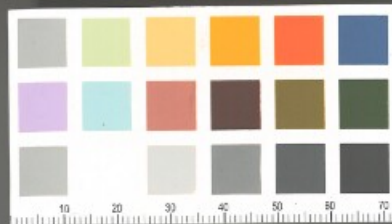
men dog ydmøgede og trohjertige, godvillige og taknemmelige Menneske, og da kan der, som Herren baade skildrer i Eignelsen om den forlorne Son og vidner med rene Ord, være større Glæde i Himlen over een ombødet Synder end over 99 Retfærdige, som ikke har Omvendelse behov.

Naar man desuagtet, beraabende sig paa den Hellige Skrift, har paastaet, at hos det gamle Menneske er Guds-Billedet aldeles udsløkket, og alt virkelig Gødt udryddet, og kun Skin-Hellighed, med glimrende Laster muelig; da har man jo vel seet, at man umuelig, uden at trodse hele den hellige Historie, kunde anvende denne Fordømmelses-Dom paa Abraham, de Troendes Fader, paa Moses, den tro Tjener i Guds Huns, paa David, Manden efter Guds Hjerte, paa Profeterne, og paa ham, som Herren selv kaldte meer end en Prophet, kaldte sit Aajns Engel; men man har dog aldeles overseet, at det slet ikke gaar an at undtage en eneste af den gamle Adams naturlige Børn fra den Dom, man sælber over ham og hele hans Slægt, sælber over den faldne Menneske-Natur, og at man lige saa lidt kan jatte det ny Menneskes Fødsel foran Barnets i Bethlehem, uden at gjøre hele Christi Evangelium til Løgn og Fabel. Ved desuagtet i Blindhed at gjøre det Sidste, ved, som allerede Biskop Eusebius i hans Kirkehistorie, at gjøre Abraham og alle Christi Forfædre efter Kiødet til Christne foran Kristus, til Guds gienfødte Børn førend Gienfødselen af Vand og Aand, kun derved har man forblundet sig selv for den indlysende Sandhed, at der hos det faldne Menneske

kan være, har været og maa, saalange Gienfødselen skal være muelig, findes tænkelig og giørlig i Sandhed, være baade Spor og Bevning af Menneskets oprindelige Gødhed og Herlighed, som en Skabning i Guds Billede, der veed af Gud og sig selv at sige, og, saavist som „Tro, Haab og Kiærlighed“ udtrykker hele den menneskelige indvortes Billed-Lighed med Gud, saavist maa der hos det faldne Menneske, som skal kunne oprejses, hos det fortabte Menneske som skal kunne freljes, og hos det vanartede Menneske, som skal kunne gienfødes, findes en virkelig Bevning af Troen, Haabet og Kiærligheden, som de oprindelig med Ordet udgjorde og udtrykte Menneske-Livet i Guds Billede.

Naar vi nu betragter det oprindelige Menneske-Liv eller Paradis-Livet i Herrens Lys, med Skaabes-Bogen for Die, da ser vi let, at Troen paa Guds-Ordet's Kraft og Liv og Sandhed, og Haabet om Udødelighed i Paradis, det var Troen og Haabet hos vore første Forældre, hvormed de stod og faldt for Guds Aajns, medens det kan synes tvivlsomt, om de tabte eller beholdt den indbyrdes Kiærlighed, der hos dem var Kiærligheden til Næsten som til sig selv, hvori Guds-Kiærligheden af ganske Hjerte, Sjæl og Styrke spirede, og hvoraf den fulde opvoget og udfoldet sig som Paradis-Rosen, men at vore første Forældre dog maae være faldet netop ligesaa dybt fra den indbyrdes Kiærlighed, som de faldt fra Troen og Haabet, det følger dog nødvendig af den levende Sammenhæng derimellem, og vi kan høre det paa Adams Ord, hvormed han igunden skiller sig

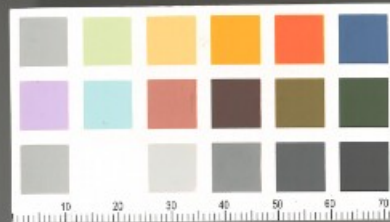

fra sin Hustru, som sit eget Legeme, Kød og Been, sigende til Skaberen: Kvinden, som Du gav mig, hun forjorde mig.

Ligesaa lidt imidlertid, som vi kan tænke, at den indbyrdes Kiærlighed mellem vore første Forældre og dermed mellem Mand og Kvinde, alsees udslettet og ophævet ved Syndesaldet, ligesaa lidt maae vi tænke, at det var Tilfældet med Troen paa Guds-Ordet, eller med U dødeligheds-Haabet, men vi maae tænke, at ligesom Mennesket i Ordet beholdt sin kiædelige Eghed med Gud, saaledes fulgte ogsaa en Levning af Troen, af Haabet og af Kiærligheden, det saldne Menneske ud ad Paradis og ind i Orken, hvor de vistnok alle, med Aimagten og det dødelige Saar, som var Syndens Hardsjel, rimeligviis snart maatte uddøe, men kunde dog mueligviis ogsaa af Guds Naade vidunderlig opholdes og styrkes, og i Tidens Fylde af samme Guds Naade i hele sin Rigdoms Aabenbarelse gienfædes og fornyes efter Hans Villedet, som Skabte os.

At nu ogsaa Levningen af Menneskets Paradis-Tro, Paradis-Haab og Paradis-Kiærlighed af Guds Naade blev opholdt i Orken ei mindre vidunderlig end Israels Væm opholdtes med Manna i Orken, det har Apostelen Paulus skrevet med store Bogstaver, og det lærer Guds Ords og Guds Riges Historie ligesaa Adams til Christi Dage, og allerklarest Betragtningen deri af Troes-Helsten Abraham, Haabs-Engelen Johannes den Døber, og Hjerte-Dronningen Marie-Mo, alle af den gamle Surdeil, den saldne Skabning, men dog stærke i Troen paa de nye Himle og den ny Jord, glade

i Haabet derom, og oprigtige i Kiærligheden, og thiendt vi umuelig saaledes kan følge det gamle Menneske og hvore Paradis-Livet paa Hedningernes Dør som paa Israels Hæstland, og vi ikke heller kan formode at Guds Naade vilde vise sig saa rig nogensteds, som der, hvor Troen paa Guds-Ordet maatte bevares, for at „Ordet“ paa menneskelig Naade kunde blive „Kød“ og aabenbare sin Herlighed, hvor Haabet om det evige Liv maatte vedligeholdes, for at det kunde opfyldes ved hans Komme, som er baade Liv og Lys evindeligt, og hvor Kiærligheden maatte udvikles vidunderlig, for at Guds Søn kunde finde en Moder paa Jorden og virkelig blive Kvindens Sød; saa maae dog allevegne, hvor Christi Evangelium har fundet og skal finde Drenlyd og Hjertenum, saa stor en Levning af det gamle Menneskes Tro og Haab og Kiærlighed være bevaret, at det gamle Menneske baade kan opvækkes til at høre, oplives til at fatte, overtales til at troe og vares til at elske Glædsfæls-Budet om det ny Menneske, den anden Adam, som er Herren fra Himlen, og at det midt iblandt Hedninger er paa sine Steder skedt i en forbausende høi Grad, det seer vi paa Hovedsmanden fra Kapernaum, om hvis Tro paa Guds-Ordet Herren selv viduede: saadan en Tro har jeg end ikke fundet hos Israel, og paa den Cananæiske Kvinde, hvis Haab, og paa den Blodjottige Kvinde, hvis Kiærlighed, thiendt de vorede vildt, som Træerne i Skoven, godt kunde maale sig med det meste, der fandtes hos Israel.

Vel har vi nemlig fra Patinerne med saamange andre falske Forestillinger, ogsaa faaet den, at Jøderne især var stærke i Troen, men Messiteren, som vidner: uden 3 jeer Tegn og underlige Gierninger, da vil 3 ikke troe, han lærer os noget ganske Andet, og hele Jødefolkets Historie, fra Udgangen af Egypten til Jerusalem's Forstyrrelse, stadfæster det samme, og at Jøderne heller ikke var de kærteste af Art, det seer vi paa alle Kærligheds-Forholdene hos dem, som jo er Forholdet mellem Forældre og Børn, mellem gode Venner og da Sødskende især, og imellem Hætsjell, hvorfor Herren ogsaa vidner, at det var for deres Haardhjertethed, at Moses gav dem Skilsmisse-Loven. 3 Haabet var det derimod Israels havde sin Styrke, ja har den i sin høie Alderdom og midt i Adspredelsen endnu, derfor gav Jehova dem under Loven saa lidt som muligt at troe, og han kastede ligesom et Slør over deres Mangel paa indbyrdes Kærlighed ved Grundloven om at ære Fader og Moder, om ikke at myrde, ikke at krænke Hætskabet og ikke at forlange Næstens Giendom, men han gav dem Alt at haabe, lige fra Forjættelsen til Abraham „i din Sæd skal alle Forberigs Slægter velsignes,“ til de allerklareste Spaadomme om „Israels Haab,“ som den Guds Salvede, Kristus, Messias, Blandt alle Hedningerne var derimod netop Romerne Folket med den stærkeste Tro, hvorfor ogsaa Apostel-Brevet til dem dreier sig hardtad ubeslukkende om „Troen“, og at det lige saavel var Romerne, der gennem Middelalderen bevarede den Christne Tro, som

det var fra Rom at Overtroen udgik, burde være os alle lige frisk i Minde.

Betragter vi endelig Hedning-Livet i vort Høinorden, da finder vi vel, at naast efter Israels, har intet Folk været besjælet af saa stærkt et Udsødeligheds-Haab, men hvor der i vort Høinorden var mindst af Haabet, i „Danmark, deilig Bøng og Bønge,“ sporer vi derimod en mageløs Kærlighed saavel i Forholdet mellem Forældre og Børn som mellem Mand og Kvinde, og da disse ligeaa er den christelige eller nymenneskelige Kærligheds Grund-Forhold, saa maa det findes rimeligt nok, at naar vi Danstere Christnes, det da snarest vilde være hos os, at Lyset skulde opgaae over Hætskabet og Christendommens indbyrdes Sammenhæng.

Hvor længe det nemlig end har været overseet, og hvor dristig man endnu tit benægter det, saa er det dog lige klart og lige vist, at det gamle Menneskes Tro og Haab og Kærlighed maa være eensartet med det ny Menneskes, da det ellers var umuligt, at det gamle Menneske kunde ved nogenjombelt Aabenbaring faae en rigtig Forestilling om det ny Menneskes Tro og Haab og Kærlighed, som han dog nødvendig maa have for at eftertrægte dem og for at gientende dem hos sig, og at derfor maa Kærligheden mellem Forældre og Børn og den ægtefællelige Kærlighed mellem Mand og Kvinde i det gamle Menneske-Liv, for saavidt den findes og saavidt den gaaer, være aldeles eensartet med Kærligheden mellem den himmelske Fader og hans

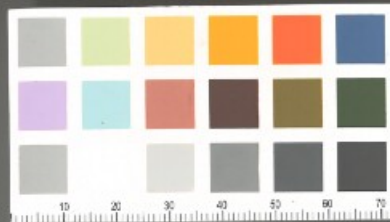

jordiske Børn, og med den ægtefællelige Kiærlighed mellem Christus og hans Menighed i det ny Menneſteliv, og ligesom Herren selv har ſagt os, at vi maae blive ſom Menneſte-Børn, før vi kan gjenfødes til Guds-Børn, ſaaledes vil Herrens Mand ſige os, at vi maae blive ſom menneſtelige Ægtefæller, før vi kan indlemmes i det ſtore Fællesſkab med Herren ſom en Brud med ſin Brudgom, og en Huſfue med ſin Ægtemand. Og at der nu igien er en levende Begeſtvirkning mellem Christi eget og de Chriſtneſ Ægteſkab, det har allerede Apoſtelen Paulus indſærpet Menigheden, ved udtrykkelig at ſrive, at de chriſtelige Ægtemænd kan og ſkal elſte deres Huſtruer ligesom Chriſtus elſtede Menigheden, og at de chriſtelige Huſtruer igien ſkal være deres Ægtemænd underdanige, ligesom Menigheden er ſit Hoved og ſin Herre Chriſtus, ſaa at ſælgelig ſorudſætter ikke blot Herrens Ægteſkab med Menigheden det gamle Menneſtes ægtefællelige Kiærlighed, men det ny Menneſtes ægtefællelige Forhold bliver ogſaa et Forbilledet paa en Forberedelse til Herrens evige Bryllup.

Svaredeſ dette ſaa længe har ſummet undgaae vore Strijfflogeſ Opmærſomhed, naagtet de dog ſelv ved hver Brudeviſe efter Alterbogen indſærpede os Opmærſomhed paa, hvad St. Povel ſriver „til de Epheſer i det Femte“ om det Chriſtelige Ægteſkab, det vilde viſt nok være uforſkælligt, naar man ikke vidſte, at med døde Dine enten ſer man ſlet ikke Livet eller overſeer det dog altid i Beſkrivelsen, men nu kan det ikke undre os, at de jamme Strif-

fløge, der i det hele var blinde for det virkelige Liv i Landen, ogſaa overſeer Epheſer-Brevet med en Hareſjod, ſaa at ſelv naar de ved Brudeviſen udtrykkelig beraabde ſig paa Brevets ſtore Ord om det Chriſtelige Ægteſkabs hemmelighedsfulde Forbindelse med Ægteſkabet mellem Chriſtus og Menigheden, da ſaldt det dem ſlet ikke ind, at det var en „ſtor Hemmelighed“ i det Chriſtelige Liv, men kun en ſtor Hemmelighed mere i den helſige Skrift.

Har vi nu imidlertid ſaaet Dinene op, og ſtræber at bære os bedre ad herefter, da maae vi fremfor alt drage to vigtige Slutninger af diſe Opſyninger om Ægteſkabets Forhold til det ny Menneſteliv, og den ſørſte Slutning er den, at al Tale om et Chriſteligt Ægteſkab mellem andre end ret Chriſtelige Ægtefælle er ſuaat hen i Veiret, da Ægteſkabet, for at kunne være Chriſteligt, nødvendig maa være hvad Apoſtelen kalder et Ægteſkab „i Herren;“ ſaa at de Chriſtneſ Retſindighed i dette Stykke vilde være Grund nok til, at det Chriſtelige Liv ei endnu har rundet ſunderlig Tilvægt ved Ægteſkabet, medens paa den anden Side de Chriſtelige Præſters Omſorg for at ſaae Chriſtelige Huſtruer dog har baaret ſaa velſignet Frugt i det Lutherſke Kirkeog, at det berettiger til de ſørſte Forventninger, naar Menigheden herreſter for Alvor „beraader ſig med Gud og ſit eget Hjertelag“ i Ægteſkabs-Sagen, og naar den tillige oplyſes om, hvor Belſignelsen til et Chriſteligt Ægteſkab findes og maa udelukkende ſøges.

Dette er den anden vigtige Slutning, vi skal drage af Oplysningen om Hgteskabets Forhold til Christendommen, thi kan og skal det christelige Hgteskab være et Forbillede paa og en Forberedelse til Herrens Hgteskab med Menigheden, da maa det jo udelukkende vente og hente den guddemmelige Velsignelse dertil af det christelige Saligheds-Middel, som baade udtrækker og skaber det hemmelighedsfulde Kiærligheds-Forhold og uindskrænkede Fællesskab mellem Christus og hans Menighed, altsaa af „den hellige Nadver.“ og hvert af et selvgjort Hgteskabs-Sacrament eller af en blot og bar Brudevielse efter Alterbogen. At det nemlig ene og alene er ved at æde Menneske-Sønnens Kiød og drikke hans Blod, at den troende Menighed kan blive Kiød af hans Kiød og Been af hans Been, saa de To bliver til eet Kiød, det maa jo være os alle vitterligt, og at derved det menneskelige Hgteskabs Oprindelse og oprindelige Viemed optages i det christelige Fællesskab, det maae Hjertets oplyste Dine vist opdage; men Kiødt dette kun seer efterhaanden, maae disse Dine dog snart klares til at indsee, at baade var Hgteskabets-Forholdet fra Begyndelsen Menneske-Kiærlighedens Bugge, og maa i det gjenfødte Menneskeliv ligeaafuldt være det, da al Kiærlighed til Næsten nødvendig maa begynde med Kiærlighed til den Allernærmeste, som Hgteskabet unægtelig er i det christelige Hgteskab, saavel som i Adams og Evas, saa at den Kiærlighed, som er Lovens Fyldte, kan aldrig uden igiennem det christelige Hgteskab, indtage og giennemtrænge Christi Menighed, saa

den pryder sig for ham, som en Brud for sin Brudgom!

Spørger man nu endelig, hvoraf det da kan være kommet, ikke slet, at Menigheden gennem mange Aarhundreder stod i den fæste Formening, at den ugifte Stand, naar den var i Sandhed christelig og gudelig, var den helligste og Gud velbehageligste Stilling, men at selv Apostelen Paulus i et af sine Breve synes at paastaae det samme; da maa jeg først aftrøste denne Indvendning og alle Indvendinger mod den christelige Tankegang, som man laver af Skriften, med den Bemærkning, at Skriftens fulde Overensstemmelse med Christi Lærdom er vel en nødvendig Forudsætning hos Menighedens Skriftefogte, men som intet kan bevises med, da den selv bestandig trænger til Beviis. Dernæst skal jeg bede vore Skriftefogte lægge vel paa Hjerte, at hvad der kun findes hos een Apostel og oveniøbet kun i eet af hans mange Breve, det lader sig aldrig med Rette henføre til hele Menigheden og Menigheds-Livet, og endelig tør jeg mene, det er klart nok, at hvad Apostelen Paulus skrev til Corintherne om Hgteskabet, det betragtedes af ham selv kun som hans eget Skien og gode Raad, med bestemt Hensyn paa Tid og Omstændigheder.

Sigesaa klart som det nemlig paa den ene Side er, at naar alle Christne havde afholdt sig fra Hgteskab, da vilde Christendommen have været uddøet for mange Aarhundreder siden, og at, naar i det nærværende Dieblis alle oplyste Christne vilde forblive ugifte, da vilde Efterslægten baade blive

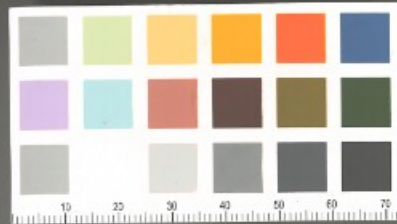

mindre kristelig og mindre oplyst end den nærværende; ligesaa klar er det ogsaa, at den Christne Slægt, som skal opleve den yderste Dag, den gifter sig ikke, fordi den ikke kan faae eller skal have nogen kristelig Efterlæggt, og behøver heller ingen, fordi Menigheds-Livet hos den har naaet sin Modenhed, Vægten sit Maal, som er Christi Maal, og Oplysningen sin Middags-boide, som er Solklarheden i Aanden, og da nu Apostel-Menigheden, som Brudens moderlige Forbillede, baade havde en stærk Formodning om, at Herren kom igjen til Doms en af Dagene, og havde en levende Forimag af Fulddelsen, saa vilde dens Betænkelighed ved Vgteskabet være meget forklarlig, om den end havde været langt færre og almindeligere end den var, og da nu Erfaringen lærde de Christne i Romerriget, at hverken det kristelige Liv eller det kristelige Lys tog til, men tog gruelig af fra Slægt til Slægt, saa var det ganske naturligt, at de intet Godt ventede af Fremtiden, førend Dommедag, som de syndes, maatte komme meget snart, hvis den endnu stulde „finde Troen paa Jorden.“

I den ny Christenbed, udenfor Romer-Riget, og fremfor alt hos os, efter Reformationen, og efter det præstelige Vgteskabs Fornælsje ved Morten Luther, da vi bestandig venter og maae vente af Fremtiden hvad Fortiden, aandelig talt, har tabt og hvad Nutiden jævner og længes efter, og da vi kan forudsee, at Herren kommer ingenlunde i Skyen, førend baade „Aanden og Bruden“ saaber: kom, Herre Jesus! nu maae vi dog endelig

Dag fra Dag blive fløgere paa det kristelige Vgteskab og sætte høiere Priis derpaa, som den eneste levende Plante-Skole for en Efterlæggt, der, aandelig og kristelig talt, kan og vil faae paa vore Skuldre og see til Enden og træde i vore Fodspor, til de i Herrens egne Fodspor kommer os forbi og ham saa nær, at de paa en Maade kan maale sig med ham. Kun da vil hos den næstsidste Christen-Slægt, der er kvindesødt paa det gamle Menneskes Viis, det gamle Menneske komme til at faae det Ny ligesaa nær, som Sønnen af Præsten Zacharias med Elisabet af Aarons Døttre, fød Jesus af Nazaret, „avlet ved den Helligaand og født af Maria-Mo“, og denne næstsidste Slægt vil da dobe den Sidste omtrent med samme Følelse, som Johannes døbte Jesus, til at fuldkomme al Retfærdighed, og til at være i denne Verden, ligesom Herren var i denne Verden, og til at vente paa hans Herlighedens Aabenbarelse, medens det iøvrigt, efter Herrens Spaadom, vil gaae til i denne Verden, ligesom i Noahs Dage, da de tog til Vgteskab og lod sig tage til Vgteskab, indtil Syndfloden kom og tog dem Alle bort; thi saaledes skal jo Menneske-Sønnens Tilkommelse være, naar han kommer igjen at hjemføre sin Brud til sin Faders Hus, hvor Brude-Kransen er Livets Krone!

Slutningen bliver da, at „det hellige Kys“ der, som et „Kærligheds-Kys“ skal bejsele de „Helles Fællesskab“ hos den levende og sidste Menighed, det kan kun jødes, vovest, optages, opløses og forklæres i et kristeligt Vgteskab, der ikke

flædes ved nogen selvgjort Brudevielse men ene mellem levende Christne ved Nadveren i Vorherres Jesu Christi Navn af den Helligaand.

Jonas-Tegnet.

Den gamle Pagts Julemærker staae aldrig feil, men stadfaestes idelig ved den Nye Pagts Julebud, som skrevet staaer, at saamange som Guds Forjættelser ere, ere de Ja og Amen i Christo, Gud til Gæde (2 Kor. 1, 20).

Et saadant Julemærke er Tegnet med Propheten Jonas i Hvalfiske-Bugten; thi dertil svarer Julebudet om Menneskesjænnen i Jordens Hjerte.

Herren sagde nemlig: Lige som Jonas var tre Dage og tre Nætter i Hvalens Bug, saaledes skal Menneskesjænnen være tre Dage og tre Nætter i Jordens Hjerte (Matth. 12, 40).

Det er en almindelig Lærdom, at Herren med disse Ord skal have sigtet til sin Hvile i Graven. Men den Lærdom maa afveien, for at vi ikke derved skal staae os selv i Lyset.

For det Første maa det vel indrømmes, at Herren idelmindste ikke udtrykkelig nævner Graven. Og det vilde, mildest talt, være yderst paasjældende, om den Herre, der ikke kan lide, at man sætter tandt Lys under Skjeppe, skulde have fundet for godt at bruge saa sjældent og saa dunkelt et Udtryk som dette „Jordens Hjerte“ om saa bestemt og haandgribelig

